

VERVOLG VAN
PAGINA 23

We zijn blijven steken in vrijblijvende adviezen van de gemeente, zoals wegblijven uit het bos

lossing op lange termijn is dit niet, het noodbevel en de verlenging is immers tijdelijk. Dit voorval is een goede reden eens nader in te zoomen op leefgebieden van de wolf en de wolvenroedels in Nederland. Die gegevens zijn bekend bij de eigenaren van de natuurgebieden en de toezichthouders waar de wolf al leeft.

Die groep eigenaren is heel divers. Het kan gaan om privélandgoederen zoals Den Treek, om terreinen van bijvoorbeeld het Utrechts Landschap, het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, Natuurmonumenten, het Geldersch Landschap en Kasteelen of Staatsbosbeheer. Ook gemeenten in Utrecht en Gelderland bezitten uitgestrekte natuurgebieden.

In de natuurregeling is een zorgplicht opgenomen voor eigenaren van natuurgebieden voor beschermde soorten planten, dieren en hun leefomgevingen, en die behelst onder meer dat zij de nodige maatregelen moeten treffen om die zorgplicht concreet in te vullen. In diezelfde natuurwetgeving zijn de provincies aangewezen als bevoegd gezag voor het verlenen van Omgevingsvergunningen. De eigenstandige verplichting voor de eigenaren van natuurgebieden staat geheel los van de provinciale taak als bevoegd gezag. Veel provincies stralen echter ten onrechte uit dat ze als enige het voortouw hebben als het gaat om de natuur en natuurgebieden.

In Europa loopt Nederland achter met de verbetering van de natuur. Sinds 2011 is voor landgoed Den Treek een convenant van toepassing, ook overheden zijn daarbij partij. De al beschikbare informatie over de leefruimte van de wolf in Nederland kan gebruikt worden om lopende convenanten en natuurprojecten aan te passen op het gegeven dat de wolf ook een plek moet hebben.

Deze informatie kan gebruikt worden om het gebied zo te gebruiken en zo in te richten, door bijvoorbeeld een 'bezoekersvrije zone', minder toegankelijke weggetjes en paadjes in het gebied, aanlijngebod voor honden. Zodat incidenten zoals die op Den Treek niet, minder heftig of minder vaak optreden. Dat vraagt om aanpassingen en offers. Tot nu toe is er nog geen enkele structurele maatregel getroffen op het terrein van de wolf en zijn leefgebied zelf. We zijn blijven steken in vrijblijvende adviezen, zoals het wolvenadvies van provincie Utrecht en tijdelijke maatregelen, zoals de noodverordening van gemeente Leusden. Tijden veranderen, de bescherming van de natuur vergt aanpassingen van de mens en een andere visie op het gebruik van de natuur. Door het zetten van concrete, blijvende stappen ten faveure van rust in de natuur krijgt de zorgplicht die voortvloeit uit de natuurregels (ook voor de wolf) handen en voeten. Die les lijkt nog niet goed te zijn binnengekomen.

degelijk als etenswaar, zo blijkt uit onderzoek. Ook honden vallen onder hun prooidieren, zo is recent wetenschappelijk vastgesteld. Wolven zijn soms zo fel op honden dat ze die aanvallen onder de neus van mensen, ook als ze aangelijnd zijn of zich bevinden op een boerenerf. Volgens Finse onderzoekers zijn het geen toevallige incidenten: de wolven gaan actief op zoek naar honden. Ze ontwikkelen daarbij patronen die ze doorgeven aan hun nageslacht. Bij een aanval op kinderen of honden is het gelijk goed mis. De meeste aanvallen zijn dodelijk, of de verwondingen zeer ernstig.

Bijkomend probleem is dat het prooivanggedrag van wolven onvoldoende bekend is. Het wordt niet herkend: mensen zien een aanval niet aankomen. Bij 'agressief', 'gevaarlijk' en 'aanval' denkt men aan een hond die grommend, met ontblote tanden en alle haren overeind recht op iemand afkomt. Maar een wolf nadert zonder enig geluid of dreiggedrag zijn prooi zo dicht mogelijk om dan onverwachts en razendsnel aan te vallen. Voor het zover is, volgen en observeren wolven hun potentiële prooidiersoorten vaak onopgemerkt, gedurende lange tijd en van nabij. Vee, achter wolfwerende hekken, is ook minder veilig dan gedacht. Er zijn individuele 'probleemwolven' die snel leren over schrikdraadhekken met de standaardmaat van 1 meter 20 heen te springen.

Generalisaties doen geen recht aan wolvengedrag. Niet alle wolven gedragen zich 'van nature' hetzelfde. Hun gedrag wordt ook door de leefomstandigheden bepaald. Onder wolven, leert recent wetenschappelijk onderzoek, zijn er die hun gedrag al snel aanpassen aan hun nieuwe leefsituatie. Op basis van kennis op het gebied van de intelligentie en het leervermogen bij wolven kan men zich dan ook met recht afvragen of de 'probleemwolven' wel een uitzondering op een regel zijn. Het is riskant om beleid te bouwen op generalisaties uit een andere tijd en/of context. De kennis van de ecologen die rond 1980 met recht en met succes opriepen tot bescherming van de wolf was zeer beperkt en contextgebonden. Bovendien werden destijds vanuit het ecologische, economische en juridische perspectief dierenleed en de emotionele waarde van talloze (huis)dieren buiten beschouwing gelaten. Het is dan ook de vraag of het wel wenselijk is om het hedendaagse beleid daar nog steeds op af te stemmen.

Men kan zich dan ook met recht afvragen of de 'probleemwolven' wel een uitzondering op de regel zijn